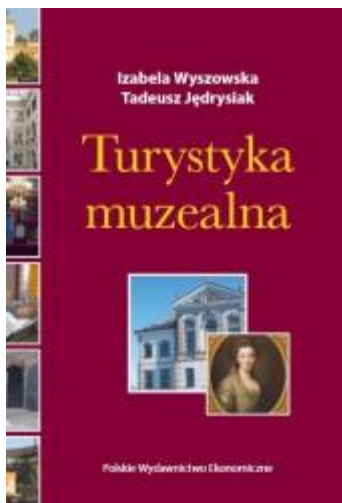

Recenzje

Agnieszka Wartecka-Ważńska

Turystyka muzealna

Autorzy: Izabela Wyszowska, Tadeusz Jędrzyński

Tytuł: Turystyka muzealna

Wydawnictwo: PWE

Miejsce wydania: Warszawa

Liczba stron: 248

Każdy naród tworzy charakterystyczną sobie kulturę materialną i niematerialną, która jest częścią jego świadomości społecznej. W historii danych narodów wiele elementów tej kultury jest zapomniana, ulega zniszczeniu. Stąd też tworzone były i są muzea, jako instytucje zajmujące się ochroną kulturalnego dziedzictwa ludzkości. Muzea zatem stanowią podstawową bazę turystyki muzealnej, która jest jedną z ważnych form turystyki kulturowej.

Problematyce właśnie turystyki muzealnej poświęcona została recenzowana książka. Publikacja pt. „Turystyka muzealna”, autorstwa Izabeli Wyszowskiej i Tadeusza Jędrzyńskiego, wydana została w 2017 roku przez Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne S.A. w Warszawie. Zawiera 248 stron i składa się z siedmiu rozdziałów, wstępu oraz licznej i interesującej bibliografii. W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Turystyka muzealna – zagadnienia ogólne” Autorzy przedstawili definicję i zadania muzeów, zarys historii muzealnictwa, krótko scharakteryzowali pojęcie turystyki muzealnej uważając ją formę turystyki kulturowej oraz profil turysty odwiedzającego placówki muzealne. Rozdział drugi „Przegląd muzeów na świecie” na początku prezentuje formy architektury muzealnej. Przedstawiono krótkie charakterystyki najsłynniejszych i najdziwniejszych muzeów świata. Opis ten wsparto interesującymi fotografiami. Potencjał muzealny w Polsce to treść rozdziału trzeciego. Stanowi on obszerną część książki, w której Autorzy w bardzo przystępny sposób scharakteryzowali początki i rozwój muzealnictwa na ziemiach polskich, typologię w organizację muzeów w Polsce, wskazując na kryteria organizatora (muzea państwowe, samorządowe, prywatne, społeczne) oraz na podział muzeów według Głównego Urzędu Statystycznego, która to instytucja wprowadziła wszechstronne i mieszane kryteria typologii placówek muzealnych. Wskazano także na podział muzeów według specyfiki zbiorów oraz na instytucje paramuzealne, które uzupełniają sieć muzeów i odgrywają ważną rolę w ruchu turystycznym.

Do omawianego podrozdziału można mieć drobną uwagę. Uważam bowiem, że tabele 5 i 6, zawierające dane statystyczne obrazujące liczbę muzeów w Polsce powinny być zamieszczone w następnym podrozdziale pt. „Obecny stan polskiego muzealnictwa”. W ten sposób jakościową analizę krótkiego punktu rozdziału trzeciego można byłoby uzupełnić analizą ilościową. Najdłuższą część rozdziału trzeciego tworzy podrozdział czwarty, w którym Autorzy przedstawili najbardziej znaczące muzea polskie i ich zbiory. W sposób syntetyczny interesująco wzbogacając ilustracjami scharakteryzowali najważniejsze w Polsce muzea narodowe, archeologiczne, biograficzne i literackie, historyczne, wojskowe. Wskazali na rolę jaką odgrywają w przekazywaniu wiedzy muzea etnograficzne, martyrologiczne, sztuki, przyrodnicze, geologiczne, techniki, sportu i turystyki, muzea sakralne i religijne, pałacowe i zamkowe, uczelniane. Warto podkreślić, że wśród różnego rodzaju placówek muzealnych szczególnym zainteresowaniem turystów cieszą się

muzea pałacowe i zamków, które gromadzą zbiory kulturowe o dużej wartości artystycznej. Także same pałace i zamki prezentując różne style architektoniczne dla turystów stanowią atrakcję muzealną. Z poznawczego, dydaktycznego i wychowawczego punktu widzenia duże znaczenie mają muzea uczelniane, których w Polsce jest 63. Powstało nawet Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych, którego celem jest m.in. ochrona dziedzictwa uczelnianego, gromadzenie i dokumentowanie dorobku poszczególnych uczelni. Szkoda tylko, jak zauważają Autorzy muzea te nie cieszą większym zainteresowaniem turystów. W charakterystyce różnego typu muzeów krótko zaprezentowano aktualnie modne w Polsce muzea unikatowe i nietypowe. Przykładowo są to: Muzeum Mydła i Historii Brudu, Muzeum Bimbrownictwa, Muzeum Guzików, Muzeum Żaby, Muzeum Tanich Win, Muzeum Kargula i Pawlaka. Są to muzea poświęcone rzeczom zwykłym, codziennym. Niektóre bawią a inne szokują. Są doskonałym sposobem na ciekawe spędzenie czasu wolnego – stwierdzają Autorzy (s. 164).

Muzea w Polsce nie tylko chronią rodzinne dziedzictwo kulturowe. Także poza granicami kraju, na Zachodzie i Wschodzie Europy, znajdują się polskie muzea oraz instytucje kultury i nauki, które pielęgnują polskie dziedzictwo kulturowe i upamięniają polskość. Zagadnienia te prezentuje rozdział czwarty recenzowanej książki.

Placówki muzealne mają wypracowane swoje formy działalności, które są w kręgu zainteresowania turystów. „Formy organizacji turystyki muzealnej” to tytuł rozdziału piątego. W celu przyciągnięcia turystów muzea podejmują wiele inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych, rozrywkowych. Niektóre z nich przedstawione zostały w tym właśnie rozdziale. Wskazano na ekspozycje muzealne, które pełnią funkcje poznawcze, edukacyjne, wychowawcze. W muzeach organizowane są prelekcje, lekcje muzealne, warsztaty plastyczne. Jak napisali Autorzy „muzeum jest jednym z pozaszkolnych miejsc kształcenia, wychowania i rozwijania osobowości młodzieży” (s. 201). Warto zaznaczyć, że współczesne muzea są ważnymi instytucjami upowszechniania kultury poprzez organizowane odczyty, wykłady, sesje i seminaria naukowe, spotkania z ciekawymi ludźmi.

Kontynuacją powyższego tematu jest treść rozdziału szóstego pt. „Współczesne tendencje w muzealnictwie”. Współczesne muzea to aktywne instytucje publiczne, które służą szerokim potrzebom odbiorców. Nie bez racji Autorzy wyraźnie podkreślają: „Nowoczesne muzea to coraz częściej placówki interaktywne, aktywizujące widzów, starające się wciągnąć publiczność do dialogu, zadawania pytań jak również do samodzielnego poszukiwania odpowiedzi” (s. 208). Wykorzystując nowoczesne osiągnięcia technologii stają się obiektami kultury proponującymi nowe produkty, stosującymi wysublimowane strategie marketingowe w celu zaspokojenia szerokich potrzeb uczestników rynku turystycznego.

Rozwój turystyki muzealnej nie będzie się odbywać bez szerokiej współpracy muzeów w Polsce i za granicą. Przykłady opisujące takie współdziałanie oraz jego efekty zawiera rozdział ostatni książki. Ujęto w nim wybrane dokonania krajowe, europejskie i światowe inicjowanie przez Międzynarodową Radę Muzeów, Forum Edukatorów Muzealnych, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Stowarzyszenie Muzealników Polskich. Sformalizowane relacje między placówkami muzealnymi o charakterze organizacyjnym stanowią mocny kapitał społeczny służący rozwojowi turystyki muzealnej na dzisiaj i jutro.

Recenzowana książka Autorstwa Izabeli Wyszowskiej i Tadeusza Jędrysiaka, cenionych znawców turystyki kulturowej jest cenną lekturą na polskim rynku wydawniczym. Powinna służyć w pracy zawodowej nie tylko przewodnikom turystycznym, pilotom wycieczek, animatorom i miłośnikom kolekcjonującym pozostałości kultury materialnej, lecz także władzom publicznym odpowiedzialnym za lokalną, regionalną i narodową kulturę oraz pracownikom zatrudnionym w placówkach muzealnych. Lektury tej nie mogą pominąć również sami turyści oraz przede wszystkim osoby zaangażowane w kształcenie specjalistów z zakresu turystyki i rekreacji na poziomie średnim, wyższym i podyplomowym. Służyć zatem powinna uczniom, studentom i ich nauczycielom wzbogacając programy nauczania.